
صلحی که همه‌ی صلح‌ها را بر باد داد

فروپاشی امپراتوری عثمانی و شکل‌گیری خاورمیانه‌ی معاصر

دیوید فرامکین

مترجم

حسن افشار

نسترمایه

تهران

۱۳۹۸

فهرست

پیش‌گفتار ۹

بخش اول

در چهارراه تاریخ

- فصل ۱. نفس‌های آخر اروپای کهن ۱۷
- فصل ۲. میراث بازی بزرگ در آسیا ۲۰
- فصل ۳. خاورمیانه‌ی پیش از جنگ ۲۷
- فصل ۴. ترک‌های جوان در جست‌وجوی هم‌پیمان ۳۹
- فصل ۵. وینستون چرچیل در آستانه‌ی جنگ ۴۵
- فصل ۶. چرچیل کشتی‌های جنگی عثمانی را مصادره می‌کند ۴۸
- فصل ۷. توطئه در باب عالی ۵۶

بخش دوم

کیچنر: نگاه به آینده

- فصل ۸. کیچنر سکان را به دست می‌گیرد ۷۳
- فصل ۹. دستیاران کیچنر ۸۲
- فصل ۱۰. کیچنر نقشه می‌کشد اسلام را مصادره کند ۹۰
- فصل ۱۱. اعتراض هندوستان ۹۹
- فصل ۱۲. مرد میانه‌ی میدان ۱۰۴

بخش سوم

بریتانیا در باتلاق خاورمیانه

- فصل ۱۳. فرماندهان عثمانی در آستانه‌ی شکست ۱۱۱
- فصل ۱۴. کیچنر موافقت می‌کند: حمله‌ی بریتانیا به ترکیه ۱۱۶
- فصل ۱۵. تا پیروزی در داردانل ۱۲۲
- فصل ۱۶. دست‌اندازی روسیه به خاک عثمانی ۱۲۸
- فصل ۱۷. تعریف هدف‌های بریتانیا در خاورمیانه ۱۳۷
- فصل ۱۸. در گلوگاه بخت ۱۴۱
- فصل ۱۹. جنگاوران ۱۴۶
- فصل ۲۰. سیاستمداران ۱۵۰
- فصل ۲۱. چراغی که فرو مرد ۱۵۴

فصل ۴۱. خیانت ۳۷۵

فصل ۴۲. دنیای غیرواقعی کنفرانس صلح ۳۸۹

بخش دهم

طوفان بر فراز آسیا

فصل ۴۳. اول گرفتاری: ۱۹۱۹-۱۹۲۱ ۴۰۱

فصل ۴۴. مصر: زمستان ۱۹۱۸-۱۹۱۹ ۴۰۳

فصل ۴۵. افغانستان: بهار ۱۹۱۹ ۴۰۷

فصل ۴۶. عربستان: بهار ۱۹۱۹ ۴۱۰

فصل ۴۷. ترکیه: ژانویه ۱۹۲۰ ۴۱۳

فصل ۴۸. سوریه و لبنان: بهار و تابستان ۱۹۲۰ ۴۲۱

فصل ۴۹. فلسطین شرقی (ماورای اردن): ۱۹۲۰ ۴۲۷

فصل ۵۰. فلسطین - عرب و یهود: ۱۹۲۰ ۴۳۱

فصل ۵۱. بین‌النهرین (عراق): ۱۹۲۰ ۴۳۵

فصل ۵۲. ایران: ۱۹۲۰ ۴۴۱

بخش یازدهم

بازگشت روسیه به خاورمیانه

فصل ۵۳. نقاب‌افکنی از چهره‌ی دشمنان ۴۵۱

فصل ۵۴. مزاحمت شوروی در خاورمیانه ۴۵۷

فصل ۵۵. اهداف مسکو ۴۶۱

فصل ۵۶. مرگ در بخارا ۴۶۶

بخش دوازدهم

توافق ۱۹۲۲ خاورمیانه

فصل ۵۷. زمامداری وینستون چرچیل ۴۷۹

فصل ۵۸. چرچیل و مسئله‌ی فلسطین ۵۰۰

فصل ۵۹. پیمان‌شکنی ۵۱۴

فصل ۶۰. تراژدی یونانی ۵۲۴

فصل ۶۱. حل و فصل مسئله‌ی خاورمیانه (۱۹۲۲) ۵۴۱

پی‌نوشت‌ها ۵۵۱

کتاب‌شناسی ۵۸۹

نمایه ۶۰۳

فصل ۲۲. تأسیس اداره‌ی عربی ۱۵۹

فصل ۲۳. وعده به عرب‌ها ۱۶۳

فصل ۲۴. وعده به متحدان اروپایی ۱۷۷

فصل ۲۵. پیروزی عثمانیان در کرانه‌ی دجله ۱۸۹

بخش چهارم

براندازی

فصل ۲۶. پشت جبهه‌ی دشمن ۱۹۵

فصل ۲۷. واپسین مأموریت کیچنر ۲۰۴

فصل ۲۸. قیام ملک حسین، امیر مکه ۲۰۶

بخش پنجم

متفقین در حوض اقبال

فصل ۲۹. سقوط دولت‌های متفقین: بریتانیا و فرانسه ۲۱۹

فصل ۳۰. سرنگونی تزار ۲۲۷

بخش ششم

دنیاهای تازه و ارض‌های موعود

فصل ۳۱. برّ جدید ۲۴۱

فصل ۳۲. صهیونیسم لوید جورج ۲۵۱

فصل ۳۳. پیش به سوی اعلامیه‌ی بالفور ۲۶۳

فصل ۳۴. ارض موعود ۲۷۲

بخش هفتم

حمله به خاورمیانه

فصل ۳۵. کریسمس در بیت‌المقدس ۲۹۳

فصل ۳۶. در راه دمشق ۳۰۳

فصل ۳۷. نبرد سوریه ۳۲۰

بخش هشتم

غنائم جنگی

فصل ۳۸. جداکردن راه‌ها ۳۳۷

فصل ۳۹. در سواحل تروا ۳۴۹

بخش نهم

چون آب‌ها از آسیاب افتاد...

فصل ۴۰. تیک‌تاک ساعت ۳۶۹

خاورمیانه‌ای که امروزه در عنوان‌های خبری نامش را می‌شنویم محصول تصمیمات متفقین در جنگ جهانی اول و پس از آن است. در صفحات آینده، قصد دارم این داستان پرشاخ و برگ را نقل کنم که چرا و چگونه - و با چه بیم‌ها و امیدها، عشق‌ها و نفرت‌ها، اشتباه‌ها و سوء تفاهم‌ها - این تصمیم‌ها گرفته شد.

گزارش‌های رسمی روس‌ها و فرانسوی‌ها از عملکردشان در خاورمیانه در آن زمان طبعاً جنبه‌ی تبلیغاتی داشت. گزارش‌های رسمی انگلیسی‌ها - حتی خاطراتی که بعدها مقامات رسمی شان نوشتند - هم دور از حقیقت بود. انگلیسی‌هایی که سهم عمده‌ای در این تصمیم‌گیری‌ها داشتند روایتی از وقایع نقل می‌کردند که در بهترین حالت دستکاری شده و در بدترین حالت من‌درآوردی بود. آن‌ها می‌کوشیدند دخالت خود را در امور مذهبی مسلمانان پنهان کنند و چنین بنمایند که برای حفظ استقلال عرب‌ها به خاورمیانه آمده‌اند؛ آرمانی که در واقع هیچ باوری بدان نداشتند. وانگهی، «قیام اعراب»، که محور روایت آن‌ها را تشکیل می‌داد، بیش از آن‌که واقعاً رخ داده باشد زاییده‌ی تخیل خارق‌العاده‌ی تامس ادوارد لارنس بود، آن راوی قصه‌های خیال‌انگیز که لاول تامس، شومن امریکایی، به «لارنس عربستان» مشهورش کرد.

ولی در چند دهه‌ی اخیر حقیقت ذره‌ذره از پرده بیرون آمده و اینک، با گشایش بایگانی‌های اسناد محرمانه و اوراق خصوصی، سرانجام بسان خورشیدی از پس ابر رخ نموده است. سال ۱۹۷۹ که کار تحقیق را شروع کردم، دیگر چنین به نظر می‌آمد که می‌توان حقیقت ماجرا را بازگفت. کتاب حاضر ثمره‌ی آن تحقیق است.

در دهه‌ی گذشته، بسیار در بایگانی‌ها گشته‌ام، نوشته‌ها را خوانده‌ام و یافته‌های پژوهش‌های تازه را همچون قطعات جورچینی گرد آورده‌ام تا تصویر را کامل کنم. غالب آن‌ها را نویسندگانی

«بعد از جنگی که به همه‌ی جنگ‌ها پایان داد،
ظاهراً در پاریس به صلحی دست یافتند
که همه‌ی صلح‌ها را بر باد داد.»

آرچیبالد ویول